

τόσας υποσχέσεις του περί πίστεως και πρό πάντων να ἀπα-
τᾶται κανείς εἰς ἐκεῖνα τὰ εὐγενῆ χαρακτηριστικά του και
να ψεύδωνται παντελῶς οἱ γλυκύτατοι ἐκεῖνοι ὀφθαλμοί
του... Ἄ ὄχι!... οὔτε αὐτὸ τὸ πιστεύω, τοῦλάχιστον
ὡς πρὸς αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον... Ἄλλο θὰ ἦνε, ἄλλο...
Δὲν βλέπω ἐγὼ πόσον μὲ λυπεῖται;... Ἰσως, περισσότε-
ρον, νὰ συλλογίζεται ὅτι τις οἶδε πότε θὰ ἀποφυλακισθῇ
καὶ ἐπειδὴ εἶναι πτωχός, ἔχει δὲ καὶ οἰκογένειαν, φθάνει
μέχρι τοῦ ἀπελπιστικοῦ αὐτοῦ σημείου.

Μὲ τοιαύτας σκέψεις διήλθεν ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκείνην
καθὼς καὶ τὴν ἐπελθοῦσαν νύκτα ὁ καθειργμένος οὗτος.
Ἀνυπομόνει δὲ πότε νὰ ἀνατεῖλῃ ἡ ἐπιούσα, ἵνα παρατη-
ρήσῃ πῶς θὰ ἔβλεπεν αὐτόν! Παρὰ πᾶσαν ὁμῶς προσδοκίαν
καὶ ἀνυπομονησίαν του τὴν ἐπιούσαν καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν
οὐδ' εἶδεν αὐτὸν περιδιαβάζοντα τὸν διάδρομον, οὐδ' ἤκουσε
κἄν τὰ βήματά του. Οὕτω παρήλθε καὶ ἡ ἀκόλουθος ἡμέρα
καὶ δύο ἄλλαι μετ' αὐτήν. Ἐν μέρει συνειθισμένος εἰς τὰς
καθημερινὰς συνεντεύξεις ἐστενοχωρεῖτο ἐκ τῆς ἀπουσίας
τοῦ φίλου του. Τῷ ἐφαίνετο ὅτι ἐπανῆλθε εἰς τὴν μοναξίαν
καὶ τὴν ἐρημίαν τῶν πρώτων τεσσαράκοντα ἡμερῶν τῆς ἐγ-
καθεύξεώς του. Ἀλλ' ὑπὲρ πάντα ταῦτα ἐστενοχωρεῖτο
διὰ τὴν αἰτίαν τῆς ἀπουσίας τοῦ φίλου του.

— Ἡ παρετήρησαν οἱ Τοῦρκοι τὰς συνεντεύξεις μας,
ἔλεγε καθ' ἑαυτόν, καὶ τῷ ἀπηγόρευσαν νὰ περιέρχεται τὸν
διάδρομον, ἢ τῷ ἐχειροτέρευσε ἡ θέσις καὶ ἐρρίφθη εἰς σκο-
τεινὴν καὶ κάθειρκτον φυλακὴν, ἢ ἡσθένησεν ἐκ τῆς χθε-
σινῆς θλίψεώς του.

Ταῦτα καὶ μόνα ἠδύνατο νὰ ὑποθέσῃ, διότι οὐδένα ἠδύ-
νατο νὰ ἐρωτήσῃ. Οὐδὲ πρὸς τὸν δεσμοφύλακα ἐτόλμα νὰ
ἀποτηνῇ, ὅστις τῷ ἔφερεν ἐνίοτε τὸν ξηρὸν πρὸς τροφήν
ἄρτον.

Αἰφνης ὁμῶς τὴν εἰκοστὴν πέμπτην ἡμέραν ἀκούει ἐκ τοῦ
βάθους τῆς εἰρκτῆς του εἰς τὸν διάδρομον τὴν φωνὴν του
οὐχὶ σιωπηλὴν καὶ προφυλακτικῶς προσκαλοῦντα αὐτόν,
ἀλλὰ γοερὰν καὶ θρηνώδη. Τρέχει ἔντρομος εἰς τὴν θύραν.
Ἀκούει δὲ εὐκρινῶς ὅτι ἀπεποιεῖτο φωνάζων νὰ μεταβῇ εἰς
τὸ Νοσοκομεῖον τῶν εἰρκτῶν, ὅπου ἐσύρετο ὑπὸ τῶν Τούρ-
κων. Θόρυβος δὲ συνωθουμένων ἀνθρώπων ἐτάραττε τὴν
πρῶην ἐρημίαν τοῦ διαδρόμου. Καὶ μετ' ὀλίγον ἐξέλιπεν καὶ
ὁ θόρυβος καὶ ἡ φωνή.

— Ὁ δυστυχής! ἐστέναξεν ὁ φυλακισμένος φίλος του.
Ἡσθένησεν ἀληθῶς καὶ τώρα ἀποποιεῖται νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ
νοσοκομεῖον ὅπου τὸν σύρουν. (Ὁ) δυστυχής!...

Καὶ δάκρυ πόνου ἐκυλίσθη εἰς τὰς παγωνοφόρους πα-
ρειάς του.

Εἶχε δίκαιον νὰ ἀποποιηθῇ ὁ δυστυχὴς ἀσθενὴς τὴν εἰς
τὸ Νοσοκομεῖον μετάβασίν του, ἂν ἠλήθευεν. Διότι τὰ διὰ
τούς ἐγκαθειργμένους Νοσοκομεῖα τῆς Τουρκίας δύναται τις
νὰ τὰ παραβῇ μᾶλλον πρὸς ἐπίγεια βασανιστήρια παρὰ
πρὸς καταφύγια εἰς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ νόσων. Ἡ νόσος ἐκεῖ

ἀντὶ τῆς ἐλαττώσεως προσλαμβάνει ἐπίτασιν σφοδράν, ἣν
τελειώνει μόνος ὁ θάνατος. Ἡ δὲ περιποίησις ἐν αὐτοῖς
εἶνε τοιαύτη, ὥστε ἡ βρωμερὰ τροφή, ἡ μεμολυσμένη ἀτμό-
σφαιρα, αἱ εἰδεχθεῖς πληγαί, καὶ ὁ φοβερός ἐν αὐταῖς σκώ-
ληξ, εἰσὶν ἀπαραίτητα καὶ ἀδιάλειπτα προσόντα ἐκεῖ. Καὶ
ταῦτα μεθ' ὅλην τὴν σημερινὴν πρόοδον τῆς νοσολογίας,
μεθ' ὅλον τὸν ἐκπολιτισμὸν τῆς Εὐρώπης, ἐν ᾧ ζῇ καὶ βα-
σιλεύει ἡ Τουρκία.

Ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἦτο ἡ προκάτοχος τῆς σκοτεινῆς νυκτός
καθ' ἣν ἐν τῇ εἰρκτῇ στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ ὑγροῦ τοίχου
καὶ βυθίζων τὸ ζῶηρόν βλέμμα του εἰς τὸ περικυκλοῦν αὐ-
τὸν πυκνότατον σκότος, συλλογιζόμενος ἡγρύπνει ὁ φυλα-
κισμένος, ἴσως μόνος αὐτὸς καθ' ὅλην τὴν ὑπνώττουσαν
δούλην Κωνσταντινούπολιν.

(Ἔπεται τὸ τέλος).

Κ. Δ. ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ

Ο ΛΙΑΣ ΚΑΙ Η ΣΟΦΙΑ

Α'.

Πέρα 'στὸ ἔρημο ἀκρογιάλι
Κόρη χλωμή, ἀγάλι ἀγάλι
Βαρεῖα θλιμμένη περπατοῦσε
Καὶ τὸ γιὰλὸ πικρὰ θωροῦσε.

Βουβὴ τρογύρω της 'συχία
'Ὅσ' ἐρωτικὴ θυσία
Ποῦ ἀνατριχίλαι ψιθυροῦσαν
Λὲς τὰ ζεφύρια 'ποῦ φυσοῦσαν

Μ' ἄλλοτ' ἡ φύσι τραγουδοῦσε
Ξεφάντωνε, ποῦ ἡ νηὰ περνοῦσε
Πουλὰ κι' ἀγέρι κι' ἀκρογιάλι
Τρελλένονταν σὲ τέτοια κάλλι

Τώρα σωπαίνει καὶ λουφάζει
'Στὸ δῶθα της κάθε φωνή
Γιατὶ βαθεῖα ἀναστενάζει
Γιατὶ ἡ δύστυχη πονεῖ!

Σ' ἓνα ξερόδραχο σιμώνει
Θωρεῖ μὲ δάκρυ τὸ γιὰλὸ,
Ποῦ κρύος, ἄψυχος ξεπλώνει,
Καὶ λὲε μὲ πόνο σιγαλό:

» Ἀχ! ἀσπλαχνε γιὰλὲ σιμώνει
» Νὰ κλείσῃ χρόνος ὅπου μόνη
» Δίχως τὸ Λιὰ μὲ τυραννεῖ,
» Ὅς πότε πειά! δὲ μὲ πονεῖ;

»Σὰ μοῦ τὸν ἔπερνες, θυμῆσου
 »Τὴν ψεύτικη ὑπόσχεσί Σου
 »Στὴν ἄπιστή σου τὴ γαλήνη
 »Ποῦ κάθε φόβο γλυκοσβύνει

»Ἀχ! τῶξέρα ἡ δυστυχισμένη
 »Τί συμφορὰ μὲ περιμένει
 »Μὰ τῶκρυδα σὲ κάθε δάκρυ
 »Ποῦ ἔχυνα σ' αὐτὴ τὴν ἄκρη.

»Ἀχ! δὲς γυαλὲ μοῦ τὴν ψυχὴ μου,
 »Τὰ τόσα κάλλη, τὴ μορφὴ μου,
 »Ποῦ λίγο λίγο ἐμπρός Σου σβόυνε
 »Μὲ θρήνους γὰρ νὰ Σου μιλοῦνε!

»Δῶσε φτερά σ' ἕνα Σου κῆμα,
 »— Τὸ μαῦρο σου λυπήσου θυμά —
 »Καὶ στείλ' το μὲ γλυκὸ ἀγέρι
 »Στὴν ἀγκαλιὰ μου νὰ τὸν φέρῃ!....

»Μὰ τάχα σὰ θε νὰ γυρίσῃ
 »Ἀπὸ τὴ μαύρη ξενιτιὰ
 »Θὲ νᾶνε ὅπως πρὶ μ' ἀφήσῃ
 »Γιὰ τοῦ σβύσας καὶ τὴ φωτιὰ;

»Ἐκεῖ ψηλά, στῆς πολιτείας
 »Ποῦ φτιάχνουνε τὴν ὠμορφιά
 »Ποιὸς ξέρεῖ ἂν, μὲ τί μαγείαις,
 »Τὴ δόλια τοῦ σβύσαν Σοφιά!

»Ποιὸς ξέρεῖ ἂν αὐτὴ τὴν ὥρα
 »Σ' ἄλλης ἀγκάλῃ ὀρκολογᾷ.
 »Τὴν κόρη ποῦ μοιρολογᾷ
 »Ἄν δὲν ξεχνᾷ, δὲ μισῇ τώρα!....

»Μὰ ὅχι δὲν μπορεῖ, ἄς φτάσῃ,
 »Δὲν εἶν' θερμὸ καὶ θὰ ξεχάσῃ
 »Κάθε σκληρὸ συλλογισμὸ
 »Καὶ κάθε ἄπιστο παλμὸ

»Σὰν δὴ τὴ μαύρη καταντιὰ μου
 »Ποῦ μ' ἔριξε ἡ συμφορὰ μου.
 »Σὰν δὴ τὸ πῶς μιὰ νεώτερη σβύνει
 »Δίχως ἐλπίδα ν' ἀναδίνη!....

»Ἀχ! ναί! ποῖα μέρα θ' ἀποσβύσω
 »Ἀπ' τῆς ἀγάπης τὸν καῦμό!....
 »Σιμῶν' ἡ ὥρα ποῦ θὰ χύσω
 »Τὸν ὑστερνὸ μου στεναγμό!....

»Μ' ἄς τὸν ἰδῶ, ἄς τοῦ μιλήσω,
 »καί: — μ' ἀγαπᾷς; — νὰ τοῦ εἰπῶ,
 »Καὶ δὲ μὲ μέλλει, ἄς ξεψυχίσω
 »Σὰν μ' ἀπαντήσῃ: «Σ' ἀγαπῶ!»

Β'.

Τὰ λόγια αὐτὰ τὰ τελευταῖα
 Τὰ εἶπε μέσα της ἡ νέα,
 Γιατὶ τῆς πνίξαν τὴ μιλιὰ της
 Ἡ ἀπελπισιὰ κι' ἡ συμφορὰ της.

Ἐσπερινὴ βουβὴ γαλήνη
 Κρύο μυστήριον ὁλοῦθε χύνει
 Σκιαῖς νὰ πέφτουν ἀρχινοῦνε
 Πνοαῖς καὶ ψίθυροι νὰ σβόυνε

Τὴν ὑστερὴ χλωμὴ τοῦ ἀχτίδα
 Κι' ὁ ἥλιος παίρνει ἀπ' τὰ βουνά...
 Ὅλ' ἄψυχα καὶ πουθενὰ
 Μιλιὰ, νὰ δώσῃ λίγη ἐλπίδα!

Καθὼς ποῦ σώνεται τὸ λάδι
 Τοῦ λυχναρίου, καὶ σ' ὀσκατάδι
 Πετᾷ μιὰ ἀναλαμπὴ
 Μισοσβυσμένη καὶ θαμπή,

Ἔτσι στὴν ἄφωνη ἡσυχία
 Ἐάφνου ἀκούσθη ἕνας λυγμὸς
 Κι' ἀντιλαλεῖ στὴν ἐρημία
 Καὶ σβύνεται σὰ στεναγμὸς

Καὶ σὰν Νεράϊδα πονεμένη
 Ποῦ περπατεῖ δίχως μιλιὰ
 Φαινόταν ἐρημὴ καὶ ξένη,
 Κι' ἡ κόρη στὴν ἀκρογιαλιὰ

Ἀλοίμονο! κεῖνα τὰ λόγια,
 Τὰ μαῦρα κεῖνα μοιρολόγια,
 Τῶχε μαντέψει ἀληθινὰ
 Ποῦσαν τῆς δόλιας τὰ στερνὰ

Μαζὺ μὲ τὴ στερνὴ τοῦ ἀχτίδα
 Καὶ τὴ στερνὴ της τὴν ἐλπίδα
 Τῆς πῆρ' ὁ ἥλιος τὴν μιλιὰ της
 Γιὰ νὰ σωθοῦν τὰ βάσανά της

Βλέπει τὸ χάρο καὶ λουφάζει
 Μιλιὰ πὸ τότε πειὰ δὲ βγάζει
 Μονάχα μαῦροι στεναγμοὶ
 Φεύγουν καὶ σβόυν κάθε στιγμὴ

Σὰν κοιμητήριον ἐρημία
 Ποῦ δὲν ἀκούγεται φωνή,
 Μῶν μεσ' στὴν κρύα τοῦ ἡσυχία
 Ἀγέρι ἀδιάκοπα θρηνεῖ.

Γ.

Περάσαν μέραις... ἕνα βράδυ
 Πρὶν νὰ κατέβῃ τὸ σκοτάδι

Τῇ μαύρῃ ἀγκάλῃ του ν' ἀνοίξῃ
Κάθε πνοή, μιλιζά, νά πνίξῃ

Σάν νάνειωθε ἡ Μίνα Πλάση
Πῶς τ' ἀκριβό της τὸ παιδί
Στὴν ἀγκάλῃ της ν' ἀγκυλιάσῃ
Ἄλλοτε πειά δὲ θά τὸ ἰδῇ

Ἀγέρι ἀνήσυχτα φυσοῦσε
Τὰ βράχια κύμα τὰ χτυποῦσε
Τὰ δέντρα πέρ' ἀπὸ τὸ λόγγο
Βαρὺ σκορπίζαν γύρω βόγγο

Κι' ὁ ἥλιος μέτ' σὲ μαῦρα νέφη
Μὲ ἀγωνία ὅλο στρέφει
Τὸ ὑστερνό του φῶς νά δώσῃ
Σ' τὴ νηὶ ποῦ σβύνει, καὶ τὴ σώσῃ.

Ἐκεῖ π' ἀρχίνα ἀνεμοζάλη
Τὸ μετεωροῖ νά γενῇ,
Πέρα στὸ πέλαγο προβάλλει
Ἐν' ἄσπρο καραβιοῦ πανί,

Καὶ μὲ τὸ κύμα τ' ἀφρισμένο
Καὶ μὲ τ' ἀγέρι τ' ἀγριεμένο
Ἀνταριασμένο παραδέρνει
Κι' ἀπάντεχα τὴν πλώρη φέρνει

Μαύρη στιγμὴ κ' εὐλογημένη! ...
Ἄχ! Εὐπνησ' ἔρημη Σοφιά,
Νά ἰδῇς μὲ τί παλμό, καυμένη,
Φτάν' ἡ γλυκειά Σου συντροφιά!

Ἄχ! ναί! περνᾶνε πέρα πέρα
Βουνά καὶ πέλαγο κι' ἀγέρα
Τὰ λόγια, ποῦ τὰ σπλάγχνα βγάζουν
Ἀπὸ τὸν πόνο ὅταν σκαράζουν!

Γοργή, γοργή, λαχανιασμένη
Φυσομανοῦσ', ἀποσταμένη
Ἀπ' τὴν ἐλπίδα τὴ βαρεῖα
Ποῦ φέρνει, ἡ τράτα, στὴ στεργιά.

Σὲ λίγο 'στ' ἀκρογιάλι φτάνει
'Στὸ μαῦρο βράχο 'κεῖνο πιάνει,
Γιὰ ὑποταγή, ποῦ ἡ 'στερνὴ
Τῆς νηῆς τὴν κάλεσε φωνή

Καὶ μεσ' 'στὰ ξάρτια, μπρὸς στὴν πλώρη
Νηὸς χαρωπὸς ἐλόρθος μένει
Καὶ μὲ καρδιόχτυπο προσμένει
Νά ἰδῇ τὴ λατρευτὴ του κόρη.

Τῆς πλώρης τὸ σχοινὶ κρατάει
Καὶ στ' ἀκρογιάλι, μὲ φωτιὰ
Καὶ μὲ χτυπόκαρδο, σκροπάει
Τὴ μαυρισμένη του ματιὰ.

Αὐτὴ δὲ φαίνεται! μονάχο
Στὸν πρῶτο πρῶτο ποῦ εἶδε βράχο
Μαῦρο κοράκι ξεχωρίζει
Καὶ ἡ καρδιά του σπαρταρίζει

Ξερὸς ὁ δόλιος κατεβαίνει
Καὶ 'στὴν ἀκρογιάλι μαθαίνει
Ὅτι ἡ κόρη π' ἀγαπάει
Ἀπ' τὸν καὶμό του ξεφυλάει!

Χλωμός χλωμός ὁ ἥλιος σβύνει
Πέφτει τοῦ Ζεφυροῦ ἡ πνοή
Παύει τὸ κύμα σ' τ' ἀκρογιάλι
Γιατὶ 'στὴ μαύρῃ τὴν ἀγκάλῃ
Ἢ νηὶ τοῦ πιστικοῦ της δίνει
Τὴν ὑστερὴ ἀναπνοή!

ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ

1890

ΠΑΝΣΕΣ ΚΑΙ ΠΛΑΤΑΝΟΣ

(Ἀλληγορία)

Σὲ ρίζα γέρου πλάτανου ξανθὸς πανσὲς ἀνθοῦσε
Ποῦ τύχης ἀνεμόδρογο τὸν ἔφερε σιμά του
'Στὰ φύλλα του τῆς ἀνοιξῆς τ' ἀγέρι τραγουδοῦσε,
κι' εἶχαν νά κάνουν τὰ πουλιά παντοῦ μὲ τ' ὄνομά του

Ἢ χαραυγὴ 'στὸ ἐξάθα της λουζόταν 'στὴ δροσιὰ του,
καὶ τὴ θωριὰ της ἔβαφε 'στὸ γαλανό του χρώμα
ὅλα τὰ κάλλη τ' οὐρανοῦ τὰ εἶχε ἡ φορεσιὰ του,
κ' ἦταν χαμόγελο θεοῦ, κ' ὄχι ἀνθὸς 'στὸ χῶμα.

Ὅλοι οἱ ἀνθοὶ τὸν εἶχανε τοῦ κάμπου τὸ καμάρι,
κι' ἡ πεταλούδα, ποῦ πετᾷ λουλουδι 'σὲ λουλουδι,
ποτέ της δὲν εἰσέμωσε μ' ἐπιβουλὴ νά πάρῃ,
ἓνα φιλὶ ἀπ' τ' ἀπαλὸ καὶ ὁρσπερό του χιοῦδι.

Τὸ νοιώθει ὁ γέρο πλάτανος φυτομανᾷ καχιώνει,
κι' ὅλα τὰ σύννεφα μὲ μιᾶς τριγύρω του τὰ σαίρνει,
ἴσκιό βαρὺ θανατικὸ 'στὴ ρίζα του ἀπλώνει,
καὶ τὰ κλαδιὰ του μὲ θυμὸ κατὰ τὸ χῶμα γέρνει

Ὁ ἥλιος δὲν τὸν βλέπει πιὰ, σὰν πρῶτα δὲν μυρίζει
τὸ χαυδεμένο λούλουδο, τοῦ κάμπου τὸ καμάρι
δάκρυα στάζει γιὰ δροσιὰ, ζαρώνει, κιτρινίζει,
καὶ χάνει πιὰ τὸ δύστυχο τὴν πρωτινὴ του χάρι.

Ἀλλοίμονο εἰς τ' ὄρφανὸ ποῦ πάχ' σὲ ἴσκιό ξένο,
ἓνα ἀποκοῦμπι, μιὰ γωνιά πρὸς ὥρας νά ζητήσῃ
Θὰ εἶναι πάντα ὄρφανὸ καὶ πάντα ἀποδεδωγμένο,
κι' ἂν θὰ γελάσῃ μιὰ στιγμὴ, τὴν ἄλλῃ θὰ δακρύσῃ.

Ἀπὸ τοῦ βράχου τῆς Φρεντιώος
Μαρτίου 1891.